

СТРАЖА

ЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

Излази сваки дан у 6 ч. пре подне.

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Генерал Савов у Петрограду

БУКУРЕШТ, 25. априла. — „Виторул“, официозус румунске владе, има извештај од свога петроградског дописника, да пут бугарског генерала Савова, љубимца краља Фердинанда, стоји у вези са интервенцијом Бугарске. Генерал Савов има да са петроградским званичним круговима утврди компензације које се имају дати Бугарској. Пре свога поласка у Петроград, генерал Савов је свратио у Букурешт, где је имао важан састанак са Братијан.

НАШЕ БОЈИШТЕ

Одбијени Аустријанци

ЦЕТИЊЕ, 24. априла. — Непријатељ је 23. ов. м. предузео активније дејство према Билећу као и на Дрини код Устрипаче, али је одбијен ве постигнувши никаква резултата. Са наше стране има два рањена а непријатељски су губитци непознати.

УНУТРАШЊА ПОЛИТИКА

Изјаве нових поданика

У брзом току ратних догађаја често не запазимо нити критички промотримо врло важне и карактеристичне ствари. Видимо и пратимо обичне и безначајне ствари у иностранству а брзотелу прелазимо најважније унутрашње ствари.

Једна од тих крупних и веома важних ствари су непрекидно појављивања наших нових поданика. Повод за те спонтане и својеволне изјаве дају стални и учестани напади бугарских комета на нашу нову територију, фалсификована и лажна саопштења појединих, па чак и полузваничних, органа бугарске јавности о тобожњем нерасположењу нових наших поданика српском управом и наметнутом им господарству у коме они не могу да исповедају своја национална начела.

И ми свакодневно налазимо и читамо у полувластичном листу „Самоуправа“ оштре и категоричне деманте свију тих лажи и пачинација.

Бугари који ни своје унутрашње ствари нису успели да уреде и који су повнужене слуге и робови је-

дног најодвратнијег и најнижег режима у земљи, узимају на себе улогу о стварању над уређивањем ствари у туђим земљама! Они нису ни своје сопствене поданике ослободили од једног деспотског и реакционарног режима и владања а брину бригу о туђим поданицима! Баш су почели у свему да подражавају и и копирају своје учитеље — Аустро — Мађаре.

Као што Аустријанци прелазећи преко својих животних унутрашњих брига и потреба брину о Србима, Русима, Италијанима, Румунима и осталима, тако и Бугари не видећи своју сопствену бруку и невољу брину о Србији и српским поданицима. Па још кад би бринули туђу бригу иноземних истинитих ствари, не би било ни по јада, али они тако страховито лажу и служе се тако ниским и ништавним методама какве не прилаче ни најпоқваренијим људима. Они не остављају мирним и немирним ни нашу династију, ни нашу владу нити икога живог у Србији, и то — шта мислите! — све за туђ рачун и у службу другог. Ови жи-

ве и здраве људе вешају и сарањују. И то галаме и разносе по целој Европи. И као најбољи уток свима тим неваљалим и најодвратнијим лажима и денунцирањима, и као највећи докуменат да је све то у срачунатом и тенденциозном циљу учињено, служи нам многобројно изјављивање тих наших нових поданика, а којима Бугари приписују да су незадовољни и потиштени, о својој најширој лојалности и верности владајућој династији и управном режиму.

— Свршите се —

Епиграм

Кајзеру
Цео свет се у крв купа,
Љути бој се бије,
Он виновник узрок свега,
Около се смије!

„Јереп“

Кретање Арнаута

— Комешање. — У Елбасану. —

— Спец. извештај —

НИШ, 25. апр.

Пре неколико дана побуњеници у Подградцу дочекали су опет у своје руке власт и одмах се дали на организовање чета за упад у Србију. На челу побуњеника налази се брат убијеног Етем бега.

Према извештајима који су овамо стигли, опажа се знатно комешање Арнаута у Големом Брду, Че-

мерници и Елбасану, где је сву власт узео у своје руке по злу познати Тамил паша! По његовој наредби повешани су многи пријатељи и присталице Есадови.

Јовановић

Србија и Грчка

Грчка остаје веран савезник (Спец. извештај)

АТИНА, 25. апр. Српско-Талијански спор око Далмације изазвао је овде велико интересовање. Сви сматрају захтеве Италије као и сувише претеране. Један угледни члан Венизелосове странке рекао је, пред неколицином новинара: Србија је у овом рату поднела највише, Србија је у овом рату једина нанела страхан пораз своје непријатељу, и сви смо запањени пред овим што је сад избило на дневни ред. Ми још не можемо да верујемо, да су силе које су дојуче имале своје изасланике и китиле храбре груди српских хероја, забравиле заслуге рада и да могу да дозволе, да се од Србије киди њено месо, да њени саплеменници иду из роштва у роштво!

Баш.

Грчка пред акцијом

— Свакидневна грчка песма —

АТИНА, 25. апр. Међу грчким политичарима и омладином осећа се велико незадовољство против владе што Грчка не улази у акцију. Слободумни е-

лементи траже отворено да влада изађе из свога данашњег држања и да се пружи Споразуму, јер ће само на тај начин моћи да оствори свој национални програм.

„Емброс“ јавља, да је шеф владе, Гунарис, изјавио пред једним страним дипломатом, да Грчка чека на решење Италије и Румуније па ће и она одредити своје држање.

Ко да више

— Бугарска би ступала, али? —

СОФИЈА, 5 апр.

Др. Радославов је изјавио пред једним француским новинаром, да је Бугарска увек спремна да ступи у акцију и то уз Силе из Споразума, али, би Силе прво требале, да јој учине повољне предлоге, којима би се задовољиле оправдане (?) бугарске тежње.

Жалијанске

припреме

— Савезни класа у Италији —

РИМ, 25. апр.

Класа 1891 позвата је под заставу. Очекује сазив 1892 класа. Сваки саобраћај је престао пошто се врши пренос трупа.

Многобројне јединице упућене су на аустријску границу.

Папа и Белгија

— Белгијанци прете —

ПАРИЗ, 24 апр.

„Пти Паравијен“ има извештај из Рама, да је белгијски владика упутио папи писмо у којем му описује

зло стање Белгијанаца под немачком управом. Ако папа не успе да то стање колико толико ублажи, владика прети, да ће се верни Белгијанци одрећи папе, који сада када је њима тешко неће да их потпомаже и неће за њих да се заузме.

Како су Белгијанци познати као најлојалнији католици, то је ова претња учинила тежак утисак на папу, а он се одмах обратио лично цару Вилему, опомињући га на хришћанске обавезе према побеђеном непријатељу.

У Дарданелима

Пораз Турака

— Специјалан извештај —

НИШ, 25. априла. — Телеграфска агенција јавља, да је Мардос, после огорчене борбе заузет. Турци су после узалудних покушаја, која су их стали огромних жртава, потиснута далеко на југ.

Обрадовић

Седил Бар

— Специјалан извештај —

НИШ, 25. априла. — После жестоког сукоба Савезници су успели да освоје Седил Бар.

Обрадовић

Око Смирне

— Специјалан извештај —

НИШ, 25. априла. — Бомбардовање Дарданела врши се успешно. Савезничке трупе успеле су да се под заштитом артиљеријске ватре са бродова, окупирају Јатру, важну стратегијску тачку у заливу Смирне.

Обрадовић

Влада Илић на „послу“

— Виртоуз у подваљивању —

Ма смо се зарекли да ће мо писати непрестано о опанчарској афери све докле, докле не видимо кривце с оне стране катанца. Дужност и савест српских новинара налажу да ставе на чело издајнички жиг о-нима који су на рачун наше невоље наше беде стварали милионе.

Ми смо потпуно убеђени и уверени — а за то имамо и позитивних доказа — те подваљачимо да је ову целу аферу и пљачку про-

узроковао Влада Илић па-тентирали српски патриота. Ово што смо ми у нашем листу изнели раније, представља само предигру у трагедији српских три милиона динара, за колико је српска држава и српски народ опљачкан од несавесних лифевара и комисије која је ово све на нашу несрећу примала, главни драмски заплет и трагични почетак пропасти српских три милиона динара, тек се сад појављују отуда негде из Прахова.

— Изваните али ја у то не верујем — поче Валерија узнемирено — слобода једнога народа је више него хришћанска заштата (то је нагласила) његовог противника. А ми верујемо у слободу.

— Али ми желимо добра томе народу. Он тоне све дубље у немаштини и незнању. Ако хоћете непристрасно да расуђујете, Ви морате признати колосалну разлику између Босне и Херцеговине пре 40 година и даас. Ми смо омогућили културни прогрес тих земаља. — Валерија се подругљиво осмехну; официр то није сазнао. — И на исти начин ми ћемо уздања и Србију.

— Ја не би то желела. Ви живите у Бечу; Ви вероватно не знате али нећете да знате, какав је положај босанског сељака, оне друштвене класе која чини масу. Ви сте подигли железнице, поправили путеве, довели немачке и мађарске

чиновнике, подигли католичке школе, ограничили рад у српским школама, потпомагали спахије и — тиме омогућили савршенију и потпунију експлоатацију тог бедног народа. И кад један странац из купе прве класе у хотел првога ранга путује кроз Босну и Херцеговину, наравно да ће се он врло повољно изравати о гигантском прогресу тих земаља и пишаће новинарске студије хвалећи свесност управе Двојне Монархије. Зар не?

Валерија је говорила у уверљивом поносу, стишавујући гњевом раздражене нерве.

Капетан се насмеја и извади из своје табакере од платине једну цагетету са сребрњастим писком.

— Ви дозвољавате? — О, врло радо. И ја пушим кад сам расположено. — Она му принесе луксузан, порцуланску пепеларицу. — Да ли Вас онда смем

ФЕЛТОН

Вл. Н. Зоранов:

ГРЕХ И ЗЛОЧИН

Валерија му предложи, да скине пелц и да изволи у салон. Официр је радо пристао, само се прво извињивао због својих неочишћеницама.

— Целе ноћи смо, господична путовали, истина на коњу, али опет се човек упрска блатом. Грозни су путеви у Србији.

Валерија потврди. Она ушоше у салон.

— Отац господичне је лекар; мама такође?

— Да. Тата је резервни савитетски мајор... он је са српском оперативном војском. А мама је студирала медицину, само се она није одала томе позиву; она је сад привремено лекар у американој болници, да би се на неки начин одужива својој отаџбини. — Ту се девојка трже и побледе и

да би поправила непотребну реченицу доладе у уздрхтавом гласу: Ви ћете дозволити да је у сваком човеку урочена љубав према отаџбини — нека скривена наклоност, патриотизам — па ма каква та отаџбина била. Јел'те?

— О, врло појљиво, господична... врло појљиво. И ја сам Србин, господична, и по рођењу и по осећањима, али Србин једне веће, културније, једне много силније монархије, него што је краљевска Србија. Ја сам један од оних Срба, који су већ давно на најрационалнији начин пречастали са последњим еванџелим шовинистичких осећаја, да би се и својим интелектом и својом отпорном снагом високо уздигли изнад ових заборавањих, адидотизирањих Србијанаца. И код нас има таквих појединаца, али они постепено изчезавају са површине; многи од њих трупу по казаматима у Сарајеву и Загребу.

— Ви сте Босанац? — Ја сам рођен у Сарајеву, али ја не живим у Босни; ја сам са службом у Бечу у Ackerbanministerium у. У царској војсци сам резервни домобрански капетан.

— И ваша је породица у Бечу?

— Не, ја немам породице; ја нисам жењен. Моји су родитељи већ давно умрли. Није ми чудо: Мени је већ преко четрдесет.

— Онда Вама није тако тешко што сте у рату; ви немате за киме да бринете. — Валерију то није интересовало, али је морала нешто да га пита, иначе би јој било неугодно.

— О, ни најмење. Ја сам горд што учествујем у овом рату.

— Па зар Ви не налазите да је овај рат одвеш свиреп?

— Напротив: Овај је рат величанствен. Против наше монархије, монархије једне културне заједнице, пошва

је цео дегенерисан свет и ми се успешно боримо против тог целог света и та је борба узвишена... Та је борба јединствена у историји неколико потоњих столећа. А ми Срби са портопејом нашег седог монарха — ми се боримо и за духовно култивисање овог гол народа, ових ратничких зверова, које предводе људе огрезли у личним интересима, необуздао грамљиви за амбицијом, за славом... Ми се боримо као лавови — можда још страшније — наше савезничке трупе праређују одсудан удар оној трулој, белој аждаји, над чијим ће се лешом гозбити многобројне револуционарне хорде, што су свакодневно ницале под суровим ударцима њеног империјалистичког режима. И док наши драгонери мирно касају низ моравску раван, да своје жеље и заслужне крвје напоре крај обале браде Нисаве, дотле се на аурном оријенту буде ми-

лиони увређених Мухамеданаца, да у једној ужасној својој војни осигурају темељ свом новом, огромном царству.

— Ви видите на који ће се начин осветити смрт нашег Престолонаследника и његове блажене супруге и ја Вам понављам: Ми се боримо против целог света и ми ћемо победити цео свет, и тешко оном, ко је био наш противник. Србија ће бити гробље; она више неће постојати. — Домобрански капетан је постајао узбуђен и конфузван у својим реченицама.

— Али ја знам, господична, да сте Ва наш пријатељ. Сваки савестан човек увиђа да смо ми у праву, и такви су људи пошто вани од нас, таква ће људи бити поштеђени од сваке непријатности. Српске војсковође би се најсавесније одужиле своје народу, када би га разоружале и предале нашој хришћанској заштити.

